

UCHWAŁA NR SEJMIKU WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

z dnia 2019 roku

w sprawie wprowadzenia na obszarze Gminy Miasta Sopotu ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw

Na podstawie art. 18 pkt. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2019 r. poz. 512 zm¹), w związku z art. 96 ust. 1, 6, 7 i 9 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r. poz. 1396 zm²)

Sejmik Województwa Pomorskiego uchwala, co następuje:

§ 1

W celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na zdrowie ludzi i na środowisko, wprowadza się ograniczenia i zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, określone niniejszą uchwałą.

§ 2

Ograniczenia i zakazy stosuje się na obszarze Gminy Miasta Sopotu.

§ 3

Uchwałą stosuje się do właścicieli instalacji wskazanych w § 4 niniejszej uchwały.

§ 4

Uchwałą stosuje się do instalacji, w których następuje spalanie paliw w rozumieniu art. 3 pkt. 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 755 ze zm.), z zastrzeżeniem art. 96 ust. 8 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, w szczególności do kotłów, pieców oraz kominków, jeżeli:

- 1) dostarczają ciepło do:
 - a) systemu centralnego ogrzewania lub
 - b) systemu centralnego ogrzewania i systemu ciepłej wody użytkowej lub
- 2) wydzielają ciepło poprzez:
 - a) bezpośrednie przenoszenie ciepła lub
 - b) bezpośrednie przenoszenie ciepła w połączeniu z przenoszeniem go do innego nośnika lub
- 3) dostarczają ciepło wyłącznie do systemu ciepłej wody użytkowej.

¹ Zmiany wymienionego tekstu jednolitego ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2019 r. poz. 1571.

² Zmiany wymienionego tekstu jednolitego ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2019 r. poz. 1403, 1495, 1501, 1527, 1579, 1680, 1712.

§ 5

W instalacjach wskazanych w § 4 dopuszcza się stosowanie wyłącznie następujących rodzajów paliw:

- 1) paliwa gazowego w rozumieniu art. 3 pkt. 3a ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne;
- 2) gazu płynnego LPG;
- 3) lekkiego oleju opałowego w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt. 8 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 660);
- 4) biomasy stałej o wilgotności poniżej 20% w odniesieniu do instalacji określonych w § 6.

§ 6

W przypadku instalacji, o których mowa w § 4 pkt 2 lit. a, dopuszcza się wyłącznie eksploatację instalacji, dla których spełnione są łącznie następujące wymagania:

- 1) spalanie biomasy stałej zachodzi w instalacji, w której emisja cząstek stałych (pyłu) nie przekracza granicznych wielkości określonych w pkt. 2 lit. a załącznika II do rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe;
- 2) nie stanowią one podstawowego źródła ciepła w lokalu.

§ 7

Podmiot, o którym mowa w § 3, zobowiązany jest do wykazania organom uprawnionym do kontroli wymogów określonych w § 6 poprzez przedstawienie dokumentów potwierdzających ich spełnienie, w szczególności:

- 1) dokumentacji technicznej urządzenia lub
- 2) instrukcji dla instalatorów i użytkowników, o której mowa w pkt. 3 lit. a załącznika II do Rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe.

§ 8

Warunki określone w § 5 obowiązują od dnia 1 stycznia 2024 roku.

§ 9

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Pomorskiego.

§ 10

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego.

Przewodniczący Sejmiku

Województwa Pomorskiego

UZASADNIENIE

Obowiązki władz publicznych dotyczące zdrowia obywateli i dbałości o stan środowiska zapisane są w wielu aktach prawnych obowiązujących na terenie Polski: w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, Dyrektywach Parlamentu Europejskiego, ustawach i rozporządzeniach krajowych oraz w aktach prawa miejscowego.

W najważniejszym spośród nich – Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, znajdują się dwa kluczowe artykuły: art. 68 mówiący m.in. o zapobieganiu negatywnym dla zdrowia skutkom degradacji środowiska oraz art. 74, w którym nałożony został obowiązek ochrony środowiska. Dlatego obowiązkiem władz samorządowych jest podjęcie działań, które ograniczą poziom zanieczyszczenia powietrza oraz jego negatywny wpływ na zdrowie ludzi i na środowisko.

Zgodnie z zapisami Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy (tzw. dyrektywy CAFE), już od 2005 r. dobowy poziom dopuszczalny zanieczyszczenia powietrza pyłem PM10 wynoszący 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ nie powinien być przekraczany więcej niż 35 dni w roku. Z kolei Dyrektywa 2004/107/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie arsenu, kadmu, rtęci, niklu i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w otaczającym powietrzu określiła poziom docelowy stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu wynoszący 1 ng/m^3 , który powinien być osiągnięty od 2013 r. Transpozycję ww. dyrektyw do prawa polskiego stanowi Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. z 2012 r. poz.1031).

W związku z brakiem znaczącej poprawy w zakresie jakości powietrza Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wydał w dniu 22 lutego 2018 r. wyrok przeciwko Polsce. Wyrok ten zobowiązuje Państwo Polskie do wdrożenia zdecydowanych działań mających na celu jak najszybsze uporanie się z problemem złej jakości powietrza.

Jakość powietrza w województwie pomorskim jest badana w ramach państwowego monitoringu środowiska, realizowanego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (do roku 2018 przez Pomorski Wojewódzki Inspektorat Środowiska). Z przygotowanego za roku 2018 raportu „Roczna ocena jakości powietrza w województwie pomorskim” wynika, że w porównaniu do danych z lat ubiegłych w 2018 zwiększyła się liczba stacji na których zaobserwowano przekroczenie dopuszczalnego poziomu stężenia pyłu PM10 w zakresie stężeń 24-godzinnych. Pomiary stężenia benzo(a)pirenu w pyłe PM10 prowadzone są aktualnie na trzech stacjach pomiarowych. W 2018 roku, podobnie jak w poprzednich latach, prowadzony monitoring wskazuje przekroczenia średniorocznego poziomu docelowego dla tego wskaźnika. Zagrożone jest także dotrzymanie wymaganego od 2020 roku średniorocznego poziomu zanieczyszczenia pyłem PM2,5.

Badania potwierdzają, że narażenie na zanieczyszczenie pyłami zawieszonymi jest przyczyną wielu groźnych dla zdrowia i życia schorzeń.

Skutki długotrwałego narażenia na pyły zawieszane to m.in.

- przedwczesne zgony, związane przede wszystkim z chorobami układu krążenia,
- powikłania sercowo – naczyniowe, m.in. zawał serca i udar mózgu,
- gorszy rozwój płuc oraz przewlekłe choroby układu oddechowego u dzieci, np. astma,
- nowotwory,

- zwiększona umieralność noworodków, niska masa urodzeniowa.

Narażenie krótkoterminowe może wywołać:

- przedwczesne zgony, przede wszystkim związane a chorobami układu oddechowego i sercowo-naczyniowego,
- zwiększona liczba hospitalizacji oraz przyjęć na Szpitalnych Oddziałach Ratunkowych na skutek ostrych schorzeń układu sercowo-naczyniowego, tj. zawałów serca i udarów mózgu oraz w związku z powikłaniami oddechowymi, np. atakami astmy.
- zwiększenie częstości występowania takich objawów jak kaszel, duszności, świsty oskrzelowe,
- negatywny wpływ na układ oddechowy, zwłaszcza u dzieci, osób starszych oraz osób z chorobami tego układu.

Benzo(a)piren, należący do wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych, jest bardzo niebezpiecznym zanieczyszczeniem. Jest toksyczny i mutagenny. Kumuluje się w organizmie przez wiele lat nie dając żadnych objawów, ale w konsekwencji:

- prowadzi do chorób nadnerczy i wątroby,
- uszkadza układ odpornościowy i krwionośny,
- upośledza płodność,
- powoduje niższy iloraz inteligencji u dzieci narażonych na B(a)P w życiu płodowym,
- jest silnym czynnikiem rakotwórczym.

Oprócz zagrożenia życia i zdrowia mieszkańców, zanieczyszczenie powietrza generuje również wysokie koszty ekonomiczne, w szczególności:

- wydatki na opiekę zdrowotną, ponoszone bezpośrednio przez ludzi chorujących z powodu zanieczyszczenia powietrza, jak również wydatki w ramach państwowego systemu opieki zdrowotnej,
- koszty wynikające z mniejszej produktywności, w tym absencji w pracy,
- koszty związane z przedwczesną umieralnością,
- straty materialne wynikające z przyspieszonej degradacji zabytków.

Główną przyczyną przekroczeń opisanych powyżej jest spalanie paliw stałych, szczególnie w przestarzałych, niskosprawnych kotłach i piecach używanych w gospodarstwach domowych do celów grzewczych.

W związku z przekroczeniami poziomów dopuszczalnych i docelowych zanieczyszczeń, dla stref województwa pomorskiego wyznaczonych w rozporządzeniach Ministra Środowiska *w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza*, opracowano i przyjęto w drodze uchwał Sejmiku Województwa Pomorskiego szereg programów ochrony powietrza (POP). W programach tych wyznaczono działania naprawcze, których głównymi adresatami były gminy,

a główne zadania związane były z wdrażaniem zachęt dla mieszkańców do wymiany urządzeń grzewczych na bardziej ekologiczne.

Miasto Sopot od 1996 roku realizuje program likwidacji niskiej emisji. Według stanu na dzień 30.09.2019 wszystkie lokalne kotłownie węglowe zostały zlikwidowane. Dzięki programowi ograniczania niskiej emisji oraz dopłat do likwidacji pieców węglowych ilość indywidualnych palenisk na węgiel została w sposób zdecydowany ograniczona. Szacuje się, że z istniejących w roku 1995 ok. 8 tys. pieców węglowych na terenie miasta funkcjonuje już tylko ok. 300 palenisk węglowych. Mimo wysiłków podejmowanych przez Gminę Miasta Sopotu, w tym uruchomienia zachęt finansowych, nadal nie wszyscy mieszkańcy zdecydowali się na wymianę źródeł na paliwa stałe. Jedną z przyczyn takiego stanu rzeczy był brak narzędzi prawnych mobilizujących mieszkańców do zmiany sposobu ogrzewania.

W roku 2018 stacja pomiarowa zlokalizowana w Sopocie zarejestrowała 14 dni z poziomem zanieczyszczenia przekraczającym $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Analiza rozmieszczenia oraz ładunków emisji powierzchniowej pyłu PM10 wykonana na potrzeby rocznej oceny jakości powietrza wykazuje istnienie źródeł powierzchniowych pyłu zawieszonego PM10 na terenie miasta.

W przypadku gminy uzdrowskiej, jaką jest Sopot, jakość powietrza jest szczególnie istotna. Każda, nawet lokalnie występująca emisja przekłada się na pogorszenie komfortu i zdrowia narażonych na nią osób. Szczególne trudności związane są z redukcją B(a)P. Jak wynika z analiz przeprowadzonych na potrzeby POP, nawet osiągnięcie dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń pyłowych nie spowoduje wystarczającego ograniczenia stężeń B(a)P. **Bezpieczny poziom w tym zakresie można osiągnąć tylko poprzez zdecydowane ograniczenie stosowania paliw stałych.** Dążeniem władz miasta Sopotu jest całkowita likwidacja źródeł ciepła na paliwo stałe.

Jednym z narzędzi mających ułatwić to zadanie jest kontynuacja przez władze Miasta Sopotu programu dopłat do likwidacji ogrzewania węglowego oraz w zależności od sytuacji materialnej możliwość uzyskania zasiłku celowego na pokrycie kosztów ogrzewania mieszkania (gazu lub energii elektrycznej).

Zmiana sposobu ogrzewania na jak największym obszarze jest istotna również ze względu na postępujące zmiany klimatu, gdyż związki sadzy emitowane podczas spalania paliw kopalnych przyczyniają się do ocieplenia klimatu.

Założenia do niniejszej uchwały podlegały procedurze udziału społeczeństwa w opracowaniu projektu tego dokumentu. Szczególnie istotny z punktu widzenia niniejszego projektu jest głos mieszkańców oraz lokalnych organizacji społecznych, z których wynika, że problem złej jakości powietrza dotyka również rejonów nieobjęte obszarami przekroczeń wskazanymi w „Rocznej ocenie jakości powietrza”.

Sankcje stosowane w przypadku naruszenia postanowień uchwały określone zostały w art. 334 Prawa ochrony środowiska, który stanowi, że: „Kto nie przestrzega ograniczeń, nakazów lub zakazów, określonych w uchwale sejmiku województwa przyjętej na podstawie art. 96, podlega karze grzywny.” Zgodnie z art. 24 Kodeksu wykroczeń grzywna wynosi od 20 zł do 5 000 zł, przy czym w postępowaniu mandatowym można nałożyć grzywnę w wysokości do 500 zł, a jeżeli czyn wyczerpuje znamiona wykroczeń określonych w dwóch lub więcej przepisach ustawy 1 000 zł (art. 96 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia).

Zadania kontrolne w zakresie przestrzegania przepisów wprowadzonych niniejszą uchwałą będą prowadzić w szczególności:

1) Prezydent miasta Sopotu, na podstawie art. 379 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2019 r., poz. 1396 z późn. zm.),

1) Straż Miejska w Sopocie, na podstawie art. 10 ust.1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 928 ze zm.),

2) Policja, w oparciu o art. 1 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 161 z późn. zm.),

3) Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego w Sopocie, na podstawie art. 81 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1186 z późn. zm.)

4) Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, w oparciu o art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1355 z późn. zm.).

Zakres uchwały został opracowany tak, aby zapewnić jak najlepszy efekt ekologiczny przy jak najniższych nakładach finansowych. Okres przejściowy zaplanowany w uchwale został dobrany tak, aby zapewnić mieszkańcom czas na zapoznanie się z zapisami niniejszej uchwały i dostosowanie swojego źródła ciepła.